

TILAK MAHARASHTRA VIDYAPEETH, PUNE
M. A. (PARANGAT) SOCIAL SCIENCES (POLITICAL SCIENCE)
EXAMINATION: MAY – 2026
THIRD SEMESTER

Subject: Introduction to Indian Constitution (POLMJE-301)

Date: 19/05/2026 **Total marks: 100** **Time: 2.00 pm to 5.00 pm**

Instructions: 1) Attempt all Questions. 2) Figures to the right indicate full marks.
3) Answer should be precise and to the point.

Q. 1) Answer any FOUR of the following questions in 500 words. (60)

1. Explain the relevance of Directive Principles of State Policy in establishing a welfare state.
2. Discuss the nature of Indian federalism and examine the Legislative, Administrative, and Financial dimensions of Centre–State relations.
3. Explain the jurisdiction and role of the Supreme Court of India in ensuring constitutional governance and protecting citizens' rights.
4. Discuss the composition, functioning, and significance of the Constituent Assembly in the making of the Indian Constitution.
5. Examine the major constitutional developments in India between 1935 and 1950 and explain how they shaped the foundation of the modern Indian Constitution.
6. Analyse the salient features of the Indian Constitution with reference to federalism, rights, and democratic governance

Q. 2) Answer any FOUR of the following questions in 300 words. (40)

1. Identify the major challenges to constitutional values in India and explain how institutions safeguards democratic principle
2. Explain how the Preamble expresses the philosophical foundations and (socio-economic) objectives of the Indian Constitution.
3. What are Fundamental Rights and why are they significant for individual liberty in India?
4. Describe the role of the Prime Minister in the Union Executive.
5. Explain the law-making procedure in the Indian Parliament.
6. What do you understand by judicial review? Why is it essential in a constitutional democracy?

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे. २) उजवीकडील अंक त्या प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.

३) उत्तर तंतोतंत आणि मुद्देसुद असावे.

प्र. १) खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे ५०० शब्दात लिहा. (६०)

- १) कल्याणकारी राज्य निर्माण करण्यात नीती राज्य धोरणाच्या मार्गदर्शक तत्वांचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- २) भारतीय संघराज्यवादाचे स्वरूप स्पष्ट करा आणि केंद्र-राज्य संबंधांतील कायदेविषयक, प्रशासकीय व आर्थिक पैलूंचे परीक्षण करा.
- ३) संवैधानिक शासन आणि नागरिकांच्या हक्कांचे संरक्षण सुनिश्चित करण्यासाठी भारताच्या सर्वोच्च न्यायालयाचे अधिकारक्षेत्र आणि भूमिका स्पष्ट करा.
- ४) भारतीय राज्यघटनेच्या निर्मितीत संविधान सभेची रचना, कार्यपद्धती आणि महत्त्व यांची चर्चा करा.
- ५) १९३५ ते १९५० या काळातील भारतातील प्रमुख घटनात्मक घडामोडींचे परीक्षण करा आणि त्यांनी आधुनिक भारतीय राज्यघटनेच्या निर्मितीत कसे योगदान दिले हे स्पष्ट करा.
- ६) भारतीय राज्यघटनेची वैशिष्ट्ये संघराज्यवाद, अधिकार आणि लोकशाही शासन या संदर्भात विशद करा.

प्र. २) खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे ३०० शब्दात लिहा. (४०)

- १) भारतामधील संविधानिक मूल्यांसमोरील प्रमुख आव्हाने ओळखा आणि लोकशाही संस्थाकडून त्या मूल्यांचे संरक्षण कसे केले जाते हे स्पष्ट करा.
- २) भारतीय राज्यघटनेची पायाभूत तत्वे आणि सामाजिक-आर्थिक उद्दिष्टे सरनाम्यात कशी व्यक्त होतात ते स्पष्ट करा.
- ३) मूलभूत हक्क काय आहेत आणि ते भारतात व्यक्तिगत स्वातंत्र्यासाठी का महत्त्वाचे आहेत?
- ४) भारताचे पंतप्रधान यांच्या भूमिकेचे वर्णन करा
- ५) भारतीय संसदेतील कायदे बनवण्याची प्रक्रिया विशद करा.
- ६) न्यायालयीन पुनरावलोकन म्हणजे काय? आणि ते घटनात्मक लोकशाहीत का आवश्यक आहे?